

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

Кафедра Менеджменту і маркетингу в міському господарстві

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
(за належністю напрямку / спеціальності)

 (Нисаревський І. М.)
(підпис) (ПІБ)

“ 23 ” №02071151 2014 року

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФПНЗЕ 2 Статистика

галузь знань 0306 Менеджмент і адміністрування

напрямок підготовки 6.030601 Менеджмент

факультет Менеджменту

2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма з дисципліни «Статистика» для студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент».

Розробники: доцент кафедри Колесник Т. М. *Т. Колесник*

Робочу програму схвалено **на засіданні** випускової кафедри менеджменту і маркетингу в міському господарстві.

Протокол від "29" 08 2014 року № 1

Завідувач кафедри *М. М. Новікова* (Новікова М. М.) *М. М. Новікова*

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О. М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. №46-01.

Методист НМВ *Т. Колесник* (Трисоренко В.) "27" 11 2014 р.

© ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014
© Т. М. Колесник, 2014

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників ↓↓↓	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів <u>4,5</u>	Нормативна	Рік (роки) підготовки		
		2-й	2-й	
		Семестр(и)		
		4-й	4-й	
Загальна кількість годин – 162	Галузь знань <u>0306 «Менеджмент і адміністрування»</u> Напрямок підготовки <u>6.030601 «Менеджмент»</u>	Лекції*:		
Модулів – 1		32 год.	6 год.	
		Практичні*:		
Змістових модулів (ЗМ) – 2		32 год.	10 год.	
		Лабораторні*:		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6 Індивідуальне (науково-дослідне) завдання (ІЗ) РГР з дисципліни статистика «Сучасні методи економіко-статистичного аналізу» (назва)		Фахове спрямування: Менеджмент організацій міського господарства	Самостійна робота*:	
	98 год.		146 год.	
		(фахове спрямування (для ОКР «бакалавр») або спеціалізація (для ОКР «спеціаліст») або магістерські програми (для ОКР «магістр»))	4 семестр	5 семестр
			18 год.	18 год.
			Вид контролю: (залишити потрібне; вказати номери семестрів)	
			екзамен 4 семестр	екзамен 5 семестр
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>Бакалавр</u>			

Примітка:

* вказуються години відведені по дисципліні в цілому на дану навчальну роботу.

Питома вага кількості аудиторних годин в загальному обсязі дисципліни для денної форми навчання становить 40 %;
для заочної форми навчання становить 10 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Статистика» є:

Формування у майбутніх фахівців теоретичних знань та практичних навичок статистичного оцінювання економічних явищ і процесі суспільного життя, оволодіння методами статистичного аналізу.

2.2 Основними завданнями вивчення дисципліни «Статистика» є:

Основними завданнями, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни є:

- збирання, перевірка та оцінювання статистичної інформації, розроблення статистичних формулярів;
- зведення та групування матеріалів статистичного спостереження, виявлення зв'язків між окремими явищами та процесами, встановлення його структури;
- техніка обчислення узагальнюючих статистичних показників (абсолютних, відносних, середніх) та їх економічна інтерпретація;
- статистична оцінка однорідності зібраного статистичного матеріалу;
- вивчення динаміки суспільних явищ, тенденцій і закономірностей їх розвитку;
- аналіз складних суспільних явищ та виявлення дії окремих факторів у їх розвитку;
- проведення вибіркового спостереження і техніка перенесення його результатів на генеральну сукупність.

1.3 Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- значення статистики в умовах економічної реформи в Україні (особливо значення систем статистичних методів, моделей, систем статистичних показників);
- предмет і області застосування статистики, класифікацію статистичних дисциплін;
- історію статистики України та світової статистики (короткі відомості);
- організацію державної, відомчої, регіональної, муніципальної та біржової статистики України та за кордоном;
- основні джерела статистичної інформації в Україні та за кордоном (періодичні видання, статистична звітність, статистичний моніторинг і ін.);
- методи статистики.

вміти :

– застосовувати статистичні показники, спостереження, статистичні групування, графічні методи, середні величини, індексний і балансовий методи кореляційно–регресійний метод, вибіркового метод.

мати компетентності :

– працювати з основними джерелами статистичної інформації;
– застосовувати основні напрями і перспективи застосування статистики на підприємствах, в фірмах установах та організаціях.
– аналізувати за допомогою статистичних методів економічну та соціальну кон'юнктуру, а також ряди динаміки економічних та соціальних показників.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 162 години 4,5 кредитів ЄКТС.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Статистика

Змістовий модуль 1. Основи статистики.

Тема 1. Методологічні засади статистики. Організація статистики в Україні

Становлення статистики як науки. Предмет статистики. Основні поняття і категорії статистичної науки.

Статистична сукупність. Одиниця сукупності та її ознаки. Закон великих чисел і статистичні закономірності. Метод статистики та статистична методологія. Узагальнюючі статистичні характеристики.

Галузі статистичної науки. Завдання статистики в сучасних умовах та її організація в Україні. Права і обов'язки органів державної статистики. Порядок і умови доступу до статистичної інформації. Міжнародні статистичні організації.

Тема 2. Статистичне спостереження

Суть джерела та організаційні форми статистичного спостереження. Види статистичного спостереження відносно часу реєстрації фактів та повноти охоплення одиниць сукупності. Способи отримання даних. План статистичного спостереження. Мета спостереження. Об'єкт та одиниця спостереження. Програма спостереження. Статистичні формуляри та принципи їх розробки. Організаційні питання плану статистичного спостереження. Органи державної статистики. Підготовчі роботи. Засоби забезпечення точності спостереження.

Первинний облік та звітність. Види звітності. Основні форми статистичної звітності підприємств та ресторанного господарства. Реквізити «Звіту про товарооборот» Форма №1 – торг. Спеціальні статистичні спостереження. Помилки спостереження. Контроль даних спостереження.

Тема 3. Зведення та групування статистичних даних

Суть і завдання статистичного зведення. Особливості зведення матеріалів звітності і спеціально організованого спостереження. Групування як основа наукової обробки даних. Завдання групування та їх значення у статистичному дослідженні. Групувальні ознаки та їх вибір. Типологічні, структурні, аналітичні групування. Прості та комбінаційні групування. Визначення кількості груп та розміру інтервалів групування. Основні правила вибору групувальної ознаки.

Класифікація ознак та інтервалів групування. Метод вторинного групування. Найважливіші групування і класифікація, що застосовуються в статистиці.

Основні класифікатори України. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД), Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), Класифікатор форм власності (КФВ), Класифікатор основних фондів (КОФ), Єдиний державний реєстр підприємств і організацій України (ЄДРПОУ) та інші.

Засоби графічного зображення статистичної інформації. Поняття про статистичний графік та його елементи. Класифікація статистичних графіків. Статистичні таблиці, їх види. Правила побудови. Аналіз таблиць. Розробка макетів таблиць. Статистичні таблиці у вивченні оптової та роздрібною торгівлі.

Тема 4. Узагальнюючі статистичні показники та загальні принципи їх застосування

4.1. Абсолютні та відносні величини

Абсолютні статистичні величини, їх види та одиниці виміру. Відносні величини. Види відносних величин, техніка їх обчислення та форми виразу. Відносні величини динаміки, планового завдання та виконання плану. Базисні та ланцюгові відносні величини. Взаємозв'язок між окремими видами відносних величин.

4.2. Середні величини

Суть і умови використання середніх величин. Види середніх величин. Середня арифметична та умови її застосування. Властивості середньої арифметичної та техніка її обчислення. Середня квадратична та умови її застосування. Середня геометрична та середня хронологічна. Умови використання і техніка обчислення.

Особливості обчислення середніх з відносних величин. Мода і медіана в статистиці. Обчислення моди і медіани в інтервальному ряді розподілу.

Змістовий модуль 2. Статистичний аналіз даних

Тема 5. Ряди розподілу та їх аналіз

Поняття ряду розподілу та його елементи. Види рядів розподілу. Форма рядів розподілу: симетричні та асиметричні ряди. Основні характеристики ряду розподілу: середня, мода, медіана, квартилі, децилі.

Суть варіації, необхідність її статистичного вивчення. Показники варіації, техніка їх обчислення та економічний зміст. Розмах варіації, середнє лінійне відхилення, середній квадрат відхилення (дисперсія) та середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації.

Методи обчислення дисперсії. Аналіз концентрації, диференціації та подібності розподілів.

Тема 6. Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків

Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків. Взаємозв'язок показників і виявлення залежностей між ними. Непараметричні методи зв'язку. Кореляційно-регресійні методи. Прямі й обернені, прямолінійні та криволінійні зв'язки. Рівняння регресії як форма аналітичного виразу статистичного зв'язку соціально-економічних явищ.

Обчислення параметрів рівняння регресії. Визначення цільності зв'язку між показниками. Лінійний коефіцієнт кореляції. Коефіцієнт детермінації, індекс кореляції.

Множинна і часткова кореляції, критерії істотності зв'язку між факторами.

Тема 7. Аналіз тенденцій розвитку

Динамічний ряд як база аналізу й прогнозування соціально-економічного розвитку. Види рядів динаміки. Статистичні характеристики динамічних рядів і їх взаємозв'язок: абсолютний приріст, темпи приросту, абсолютне значення одного процента приросту.

Методи обчислення середнього рівня динамічного ряду. Економічна суть та техніка розрахунку середніх значень основних характеристик рядів динаміки. Середня хронологічна, техніка обчислення та випадки застосування.

Способи обробки рядів динаміки з метою виявлення основної тенденції розвитку: укрупнення інтервалів, спосіб рухомих середніх, приведення рядів до однієї основи, змикання рядів динаміки, вимірювання сезонних коливань.

Прогнозування на основі рядів динаміки. Інтерполяція та екстраполяція в статистиці, аналітичне вирівнювання.

Тема 8. Індексний метод аналізу

Поняття, значення і історія індексів. Галузі застосування індексів. Класифікація індексів. Основні формули індексів.

Індекси агрегатної форми, основні форми для індексного методу. Індекс товарообороту, цін та фізичного обсягу товарообороту. Система взаємопоєднаних індексів і визначення впливів окремих факторів.

Індекси із змінними і постійними вагами. Середньозважені індекси. Розкладання загального абсолютного приросту за факторами.

Індекси Фішера, Ласпейреса і Пааше. Індекс споживчих цін.

Інфляція та методи її виміру. Індекси-дефлятори.

Тема 9. Вибіркове спостереження

Суть і переваги вибіркового спостереження. Генеральна і вибірка сукупності. Помилки вибіркового спостереження. Обчислення помилок вибірки та визначення меж інтервалу для середньої величини і частки. Середня та гранична помилки вибірки та їх економічний зміст.

Визначення необхідного обсягу вибірки. Види вибірки і способи відбору, що забезпечують репрезентативність. Власне-випадкова вибірка, механічна, типова, серійна, комбінована вибірки.

Способи поширення результатів вибіркового спостереження на генеральну сукупність. Практика застосування вибіркового спостереження в соціально-економічному аналізі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр/сем	срс		лек	лаб	пр/сем	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Основи статистики (назва)										
1.1.	12	4		2	6	6	0,5		0,5	5
1.2.	20	4		4	12	11,5	0,5		1	10
1.3.	20	4		4	12	23,5	0,5		1	22
1.4.										
1.4.1.	10	2		2	6	6	0,5		0,5	5
1.4.2.	16	2		4	10	22	1		1	20
Разом за ЗМ 1	78	16		16	46	69	3		4	62
Змістовий модуль 2. Статистичний аналіз даних (назва)										
2.1.	10	4		4	2	14	0,5		1,5	12
2.2.	10	2		2	6	16,5	0,5		1	15
2.3.	10	2		2	6	16,5	0,5		1	15
2.4.	18	4		4	10	16	1		1	14
2.5.	18	4		4	10	12	0,5		1,5	10
Разом за ЗМ 2	66	16		16	34	75	3		6	66
РГР	18				18	18				18
Усього годин	162	32		32	98	162	6		10	146

5. Теми семінарських занять

Не передбачено.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Методологічні засади статистики. Організація статистики в Україні.	2	0,5
2	Статистичне спостереження	4	1
3	Зведення та групування статистичних даних	4	1
4.	Узагальнюючі статистичні показники та загальні принципи їх застосування		
4.1.	Абсолютні та відносні величини	2	0,5
4.2.	Середні величини	4	1
5	Ряди розподілу та їх аналіз	2	1
6	Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків	2	1
7	Аналіз тенденцій розвитку	2	1
8	Індексний метод аналізу	4	1
9	Вибіркове спостереження	4	1,5
Разом		32	10

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Методологічні засади статистики. Організація статистики в Україні.	6	5
2	Статистичне спостереження	6	10
3	Зведення та групування статистичних даних	6	18
4	Узагальнюючі статистичні показники та загальні принципи їх застосування		
4.1.	Абсолютні та відносні величини	6	5
4.2.	Середні величини	10	16
5	Ряди розподілу та їх аналіз	6	15
6	Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків	6	15
7	Аналіз тенденцій розвитку	10	15
8	Індексний метод аналізу	10	20
9	Вибіркове спостереження	14	25
РГР		18	18
Разом		98	162

9. Індивідуальні завдання (ІЗ)

Розрахунково-графічна робота виконується по методичним вказівкам з розробки з розробки курсової і розрахунково-графічної робіт з дисципліни статистика «Сучасні методи економіко-статистичного аналізу» (для студентів денної і заочної форм навчання за спеціальністю 6.030601 – «Менеджмент організацій»). Вона складається з 23-х сторінок.

РГР містить розробку однієї теоретичної теми та виконання трьох практичних завдань.

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Розв'язок задач. Конспектування лекцій. Самостійна робота.

11. Методи контролю

Контрольні роботи. Тестування. Практична перевірка умінь і навичок. Розв'язок задач.

Екзаменаційний білет складається з 3-х питань:

2-х – теоретичних та 1-го практичного.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточна атестація та самостійна робота									Підсумковий контроль (екзамен)	Сума	
ЗМ 1				ЗМ 2					РГР		
T1*	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
5	5	10	10	5	5	5	5	10			
30%				30%					10%		
70%									30%	100%	

* якщо доцільно, бали можуть призначатися також окремо за темами (T1, T2, ..., T9, T...), що входять до змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену		
90-100	відмінно		A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73			D
60-63	задовільно		E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання		Fx
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		F

13. Методичне забезпечення

1. Ковалевський Г. В. Методичні вказівки з розробки курсової і розрахунково–графічної роботи з дисципліни Статистика «Сучасні методи економіко–статистичного аналізу» : для студентів денної і заочної форми навчання за спеціальністю 6.03601 – «Менеджмент організацій» / Г. В. Ковалевський ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2008.
2. Колесник Т. М. Методичні вказівки до рішення практичних та контрольних завдань з загальної теорії статистики / Т. М. Колесник. – Х. : ХДУ. – 1995. – 16 с.

14. Рекомендовані джерела літератури

Базові

1. Про державну статистику : закон України від 17 вересня 1992 р. № 2614-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 43. – С. 1358–1362.
2. Гусаров В. М. Статистика : учебное пособие / В. М. Гусаров. – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 463 с.
3. Елисеєва И. И. Общая теория статистики : учебник / И. И. Елисеєва, М. М. Юзбашев. – 4–е изд. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 480 с.
4. Єріна А. М. Теорія статистики : практикум / А. М. Єріна. – К. : Знання, 2000. – 546 с.
5. Захожай В. Б. Теорія статистики : практикум в 2 ч. Ч. 1 / В. Б. Захожай. – К. : Уфімб, 2000. – 179 с.
6. Захожай В. Б. Теорія статистики : практикум в 2 ч. Ч. 2 / В. Б. Захожай. – К. : Уфімб, 2000. – 134 с.
7. Ковалевський Г. В. Ідеї, пошуки, рішення / Г. В. Ковалевський ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2005. – 156 с.
8. Ковалевський Г. В. Практикум та тренінг зі статистики : навч. посіб. / Г. В. Ковалевський, Т. М. Колесник, Г. Б. Тихонова ; за ред. Г. В. Ковалевського ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 156 с.
9. Ковалевський Г. В. Статистика : підручник / Г. В. Ковалевський ; Харьк. нац. акад. гор. хоз-ва. – Х. : ХНАГХ, 2012. – 445 с.
10. Ковалевський Г. В. Статистика зарубіжних країн : навч. посіб. / Г. В. Ковалевський, В. М. Селіванов. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2001. – 150 с.
11. Кулініч О. І. Теорія статистики / О. І. Кулініч. – К. : Вища школа, 1992. – 135 с.
12. Общая теория статистики / под ред. А. А. Спирина, О. Э. Башиной. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 296 с.
13. Общая теория статистики / под. ред. Гольдберга А. М., В. Козлова. – М. : 1985. – 376 с.

14. Общая теория статистики / под. ред. А. Я. Боярского, Л. Л. Громько. – 2-е изд. – М. : МГУ, 1985. – 376 с.
15. Октябрьский П. Я. Статистика : учебное пособие / П. Я. Октябрьский. – 2-е изд. – Спб. : Изд-во Санкт.-Петербур. ун-та, 2001. – 344 с.
16. Статистика : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / А. М. Єрина, Р. М. Моторин, А. В. Головач та ін. – К. : КНЕУ, 2002. – 448 с.
17. Статистика : підручник / А. В. Головач, А. М. Єрина, О. В. Козирев та ін. – К. : Вища школа, 1993. – 623 с.
18. Статистика : підручник / С. С. Герасименко, А. В. Головач, А. М. Єрина та ін. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2000. – 468 с.
19. Статистический словарь. – 3-е изд. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 642 с.
20. Структурно–логические схемы и задачи по общей теории статистики : учебное пособие/ под. ред. А. М. Ериной. – К. : УМК ВО, 1988. – 193 с.
21. Теория статистики : учебник / под ред. Р. А. Шмойловой. – 4-е изд. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 656 с.
22. Уманець Т. В. Статистика : навч. посіб. / Т. В. Уманець, Ю. Б. Пігарев. – К. : Вікар, 2003. – 623 с.

Допоміжні

1. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – 2-е изд., доп. и перераб. – М. : Ин-т новой экономики, 1997.
2. Елисеева И. И. Международная статистика : учебное пособие / И. И. Елисеева, Т. В. Костеева, Л. И. Хоменко. – Минск. : Выш. шк., 1995.
3. Кевиш П. Теория индексов и практика экономического анализа / П. Кевиш ; пер. с венг. – М. : Финансы и статистика, 1990.
4. Перфенцева Н. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: впровадження і використання / Н. Перфенцева. – К. : Основи, 2000.

15. Інформаційні ресурси

1. Статистична інформація і методологічні матеріали державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Аркуш актуалізації

Робоча програма навчальної дисципліни

(назва)

за напрямом / спеціальністю підготовки

(залишіть потрібне)

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____

(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____

(за належністю напрямом / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____

(за належністю напрямом / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____

(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____

(за належністю напрямом / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____

(за належністю напрямом / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____

(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____

(за належністю напрямом / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____

(за належністю напрямом / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року